

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022 (VNS 1/2018 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 18.5.2018.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- budjettineuvos Taina Eckstein, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Anne-Marie Välikangas, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Vesa Lipponen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Jukka Mattila, valtiovarainministeriö
- taluspäällikkö Pasi Rentola, opetus- ja kulttuuriministeriö
- talousjohtaja Mika Niemelä, työ- ja elinkeinoministeriö
- talousjohtaja Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Susanna Grimm-Vikman, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtaja Kaarina Myyri-Partanen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue
- kehittämisspäällikkö Hannu Hyytinen, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus edustaen myös Uudenmaan TE-toimistoa
- pääsihteeri Hannele Varsa, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
- varatoimitusjohtaja Timo Reina, Suomen Kuntaliitto
- ekonomisti Heikki Taulu, Akava ry
- ekonomisti Simo Pinomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Annika Rönni-Sällinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- pääekonomisti Ralf Sund, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- toiminnanjohtaja Niina Jussila, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Kansaneläkelaitos
- Akava ry

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Suomen talouden kasvun ennustetaan jatkuvan yli kahden prosentin vuosivauhdilla tulevina vuosina. Talouden nopea toipuminen ja vahvana jatkuva talouskasvu lisäävät työvoiman kysyntää. Työllisyyden nousun seurauksena myös yksityisen kulutuksen kasvu kiihtyy. Kehyskauden loppuvuosina talouskasvun odotetaan jatkuvan hidastuen lähemmäs keskipitkän aikavälin kasvuvauhtia. Talouden ja väestörakenteen jo vuosia käynnissä ollut rakennemuutos ja erityisesti työikäisen väestön väheneminen vaikuttavat myös talouden pidemmän aikavälin kasvunäkymiin. Kaikki työllisyyttä parantavat ja käytettävissä olevan työvoiman määrää nostavat toimenpiteet ovat tärkeitä paitsi yksilöiden näkökulman myös julkisen talouden tasapainottamisen kannalta.

Valiokunnan näkemyksen mukaan panostukset aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, koulutukseen ja tki-toimintaan ovat kaikki investointeja tulevaisuuteen.

Vuonna 2020 työllisyysaste nousee valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 72,5 prosenttiin. Työllisyyden paraneminen voimistui vuodenvaihteen molemmin puolin, ja työllisyysasteen trendi on noussut jo 71 prosentin tuntumaan. Työllisten määrä on kasvanut hallituskauden alusta 90 000:lla.

Vuosien 2019—2022 julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy menokehyksen puitteissa tehtyjä lisäpanostuksia kohdistuen etenkin työllisyyttä, eriarvoisuutta ja turvallisuutta koskeviin teemoihin. Työllisyyskokonaisuuden osalta määrärahalisäyksiä on kohdistettu mm. aktiivimallin toimeenpanoon sekä lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseen.

Tällä hetkellä ei ole vielä riittävästi tilastotietoa sen arvioimiseksi, kuinka paljon aktiivimallin käyttöönotto on tosiasiallisesti lisännyt työnhakijoiden aktiivisuutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että aktiivimallin tuloksia seurataan pitkäjänteisesti ja että tietopohjan täsmentyessä ryhdytään tarvittaessa lisätoimenpiteisiin.

Tulevaisuudessa tulee todennäköisesti toteutettavaksi suuria kokonaisuudistuksia, kuten sosiaaliturvaa ja perhevapaita koskevien järjestelmien uudistukset, joilla on myös merkittäviä työvoimapolitiittisia vaikutuksia. Reaaliaikaisen tulorekisterin käyttöönotto vuonna 2019 luo tulevaisuudessa pohjan työtulojen ja sosiaalietuuksien yhteensovittamiselle, joka mahdollistaa myös nykyistä paremmin sellaisten järjestelyiden luomisen, joilla lyhytaikaisetkin työt tulevat houkuttelevammiksi.

Panostukset koulutukseen ja osaamiseen

Työntekijöiden saatavuuteen liittyvät ongelmat rajoittavat talouden kasvua. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää erilaisten työvoiman saatavuuteen ja työn tarjontaan liittyvien kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseen tähtäviä toimenpiteitä tärkeinä. Valiokunnan näkemyksen mukaan ratkaisevassa asemassa ovat sellaiset uudistukset, jotka lisäävät työnteon taloudellista houkuttelevuutta.

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp

Työelämä on enenevässä määrin aiempaa pirstaleisempaa, ja työn murrokseen liittyy myös se, että muutokset ovat jatkuvia ja nopeatahtisia. Tulevaisuuden työelämä edellyttää uudenlaisia taitoja. Osaavan työvoiman riittävä saatavuus on haaste, johon tulee voida vastata esimerkiksi riittävillä uudelleen- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksilla. Myös opiskelijoiden tukeminen opinnoissa jaksamisessa ja pyrkimys opintojen keskeyttämisprosenttien minimoimiseen edistävät työelämän tarpeisiin vastaamista.

Työvoiman osaamisen kehittämisen tulee olla keskeisimpiä työllisyyspolitiikan painopisteitä myös jatkossa. Osaamisen muuntamisen tarpeisiin on pystyttävä vastaamaan nykyistä ketterämmin. Tärkeää on myös riittävän nopea reagointi eri alueilla syntyviin erilaisiin työvoimatarpeisiin. Mainitut tavoitteet edellyttävät mm. eri hallinnonalojen viranomaisten tiivistä yhteistyötä ja mahdollisesti myös uudenlaisten ja innovatiivisten ratkaisujen hakemista.

Valiokunta suhtautuu myönteisesti työttömyysturvalain muuttamista koskevaan ehdotukseen työttömän omaehtoisesta opiskelusta työttömyysetuudella. Valiokunta toteaa kuitenkin, että uudistuksessa tarkoitettu opiskelu ei automaattisesti lisää suoritettujen opintojen määrää, mikäli koulutustarjonta ainoastaan jakaantuu nykyisestä poikkeavasti työttömyysetuudella tapahtuvan ja muun koulutuksen välillä. Lisäksi on mahdollista, että tätä uudistusta hyödyntävät erityisesti ne, joilla on jo aiemmin hankittu tutkinto. Valiokunta kantaakin tällä hetkellä erityistä huolta ilman ammatillista koulutusta olevien nuorten miesten työmarkkina-asemasta. Tämä syrjäytymisvaarassa olevan ryhmän osuus vaikuttaa kasvavan jatkuvasti. Asian korjaamiseksi tarvittaisiin toimenpide-ehdotuksia, joiden avulla nuoria aikuisia voitaisiin tukea ammatillisen koulutuksen hankkimisessa ja oman paikan löytämisessä työelämässä. Valiokunnan näkemyksen mukaan esimerkiksi koulutussopimusten ja oppisopimuskoulutuksen aktiivista kehittämistä on jatkettava.

Työllisyysmäärärahojen käyttö

Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, että julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden 244 milj. euron määräraha vuodelle 2019 on otettu lisäyksenä huomioon aktiivimallin toimeenpanon edellyttämä 25 milj. euron lisäys ja 6 milj. euroa kotouttamiskoulutukseen. Lisäksi määräraha on otettu huomioon aiempina vuosina huomattavasti kasvaneiden siirtyvien määrärahojen johdosta 50 milj. euron kertaluonteinen vähennys.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkiset työvoima- ja yrityspalvelut -momentilta maksetaan merkittävä osa työvoimapolitiikan kustannuksista, kuten esimerkiksi palkkatukea, starttirahoja ja työvoimakoulutusta koskevia menoja. Palkkatukea voidaan nykyisin maksaa myös sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan kuuluvista työttömyysturvan määrärahoista.

Ns. kolmannelle sektorille maksettavaan palkkatukeen on vuoden 2018 talousarviossa asetettu 3 000 henkilön enimmäismäärä. Palkkatukea on haluttu kohdentaa erityisesti yrityksiin, koska niistä työllistytään paremmin avoimille työmarkkinoille kuin kolmannelta sektorilta. Yritykset ovat käyttäneet palkkatukea aiempaa enemmän, mutta osa niille varatuista palkkatukimäärärahoista on jäänyt käyttämättä. Valiokunta korostaa aiempien lausuntojensa mukaisesti järjestöjen palkkatukityön tärkeyttä kohdennettuna erityisesti sellaisille työttömille, joilla on vaikeuksia sijoittua avoimille työmarkkinoille, ja toteaa edelleen, että yhdistysten ja säätiöiden osuus työllistämistukeen varatuista määrärahoista on pidettävä riittävänä.

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp

Työsuojelun resurssit

Julkisen talouden suunnitelma ei sisällä erityistä mainintaa työsuojelun valvontaan varattavista resursseista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan henkilötyövuosikehykset ovat vuoden 2016 tason 431 htv:sta pudotettu 400 htv:een. Työn terveellisyden ja turvallisuuden valvonnasta on jouduttu vähentämään suhteellisesti vielä enemmän resursseja. Harmaan talouden torjuntaan liittyvä työsuojeluviranomaiselle kuuluvan valvonnan hoitaminen on vaatinut työn terveellisyteen ja turvallisuuteen tarkoitettujen valvontaresurssien käyttöä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että työsuojeluviranomaiselle turvataan riittävät voimavarat siten, että määrärahoja on mahdollista kohdentaa myös työsuojeluvalvontatoiminnan kehittämiseen.

Alueelliset työllisyyskokeilut

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annettu laki (505/2017, myöhemmin kokeilulaki) on tullut voimaan 1.8.2017. Kokeilulain 4 §:n 1 momentti, jonka mukaan tiettyjen alueiden työ- ja elinkeinotoimistot ohjaavat työttömiä työnhakijoita kunnan asiakkaaksi, on voimassa 30.9.2018 saakka. Muilta osin kokeilulaki on voimassa 31.12.2018 saakka.

Valiokunta on jo kokeilulakiehdotusta käsitellessään pitänyt lain voimassaoloajan lyhyttä sekä kokeilulle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen että kokeilun vaikuttavuuden arvioinnin kannalta ongelmallisena. Valiokunta katsoo edelleen, että maakuntauudistuksen täysimääräistä toteutumista edeltävän siirtymäkauden aikana tarvitaan kokeilusta saatavia kokemuksia ja näkemyksiä erityisesti kuntien ja maakuntien välisen yhteistyön kehittämiseksi. Kokeilulain voimassaoloajan jatkaminen olisi perusteltua myös tarkoituksenmukaisuussyistä, jotta asiakkaiden ja henkilöstön ei tarvitsisi siirtyä kokeilun piiristä pois yhden vuoden ajaksi ennen siirtymistä maakuntahallinnon organisaation piiriin. Näillä perusteilla työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää kokeilukauden jatkamista ja riittävien määrärahojen varaamista sellaisiin kokeiluihin, jotka ovat osoittautuneet onnistuneiksi ja jotka tukevat tulevia uudistushankkeita. (*Valiokunnan kannanottoesitys*)

Sukupuolivaikutusten arviointi

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on useissa julkisen talouden suunnitelmista ja valtion talousarvioista antamissaan lausunnoissa kiinnittänyt huomiota esitysten ja selontekojen puutteellisiin sukupuolivaikutusten arviointeihin (ks. esim. TyVL 2/2017 vp, TyVL 3/2016 vp, TyVL 2/2015 vp, TyVL 3/2014 vp ja TyVL 9/2014 vp) ja edellyttänyt sukupuoli- ja tasa-arvovaikutusten selvittämistä ja huomioon ottamista.

Valiokunta on aiemmissa julkisen talouden suunnitelmista antamissaan lausunnoissa katsonut, että sukupuolivaikutusten arviointi on ollut keskeinen työkalu sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi Suomen valtionhallinnon päätöksenteossa. Valiokunta on huomauttanut, että päätöksiä tulee aina tarkastella siitä näkökulmasta, miten ne vaikuttavat naisiin, miehiin ja tasa-arvoon eri elämän osa-alueilla ja miten naisten ja miesten keskinäiset erot ja niihin liittyvät tasa-arvo-ongelmat tulee ottaa huomioon. Vaikutusten arviointi tulee tehdä jo päätöksiä valmisteltaessa, jotta voidaan varmistua, ettei yhteiskunnallinen päätöksenteko heikennä sukupuolten tasa-arvoa.

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022 ei edelleenkään mainita eri sukupuolia tai sukupuolten tasa-arvoa, vaikka valiokunta on huomauttanut asiasta jo lukuisia kertoja.

Valiokunta on edellisten julkisen talouden suunnitelmien käsittelyn yhteydessä ehdottanut harkittavaksi, että talousarvioon ja mahdollisesti myös julkisen talouden suunnitelmaan sisällytetään erillinen tasa-arvoliite samaan tapaan kuin Ruotsissa tehdään tulo- ja menoarvion yhteydessä. Valiokunta toistaa tältä osin aikaisemmin esittämänsä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon ja

että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee pikaisessa aikataulussa lakiehdotuksen, jolla julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain voimassaoloaika jatketaan vuoden 2019 loppuun saakka.

Helsingissä 16.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tarja Filatov sd
varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr (osittain)
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Juha Rehula kesk
jäsen Eero Reijonen kesk
jäsen Eero Suutari kok (osittain)
jäsen Martti Talja kesk
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Petri Honkonen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp
Eriävä mielipide 1

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 1

Perustelut

Maailman talous kasvaa neljän prosentin vuosivauhdilla. Suomi on päässyt mukaan kasvuun pitkän laman jälkeen kansainvälisen kysynnän parannuttua Suomen viennin päätoimialojen vetäessä. Myös kasvukeskusten rakentaminen on mittavaa suurten investointikohteiden toimiessa vetureina sekä satsaukset asuntotuotantoon.

Meidän allekirjoittaneiden mielestä hallitus ei ole toimillaan onnistunut maksimoimaan kasvusuhdanteen hyötyjä Suomen työllisyyteen, työelämään eikä tasa-arvoon.

Hallitus on heikentänyt omilla politiikkalinjauksillaan luottamusta tulevaisuuteen — viimeksi kehysriihen päätöksillä nuorten työehtoihin ja mahdollistaa yksilöperusteinen irtisanominen ilman painavaa syytä. Molemmat ovat tekoja, jotka ovat omiaan saamaan nuoret aikuiset lykkäämään perheenperustamista ja edelleen alentavat syntyvyyttä.

Selonteossa julkisesta taloudesta vuosille 2019—2022 yksi keskeinen ongelma on, että se ohittaa eduskunnassa olevat sote-, maakunta- ja valinnanvapauslakiesitysten vaikutukset budjettisuunnitelmaan ja myös kokonaisuudessa taka-alalle jääneen kasvipalvelu-uudistuksen. Näiden esitysten vaikutukset esimerkiksi tasa-arvoon ja työllisyyteen jäävät hämärän peittoon. Myöskään valiokunnan kuulemat asiantuntijat eivät ole pystyneet todentamaan suuren lakipaketin kokonaisuuden luvattuja myönteisiä vaikutuksia palveluiden yhdenvertaisuuteen, alueelliseen tasa-arvoon, julkisen talouden säästöihin tai positiivisiin työllisyysvaikutuksiin. Sote- ja maakuntauudistus on kuvattu suunnitelmassa ilman, että riskejä ja haasteita olisi huomioitu millään tavalla kuntien talouteen tai koko julkiseen talouteen.

Koulutus

Noususuhdanteen aikana olisi viisasta investoida tulevaisuuteen aktiivisen työvoimapolitiikan, koulutuksen ja tutkimus- ja tiedepolitiikan avulla. Sipilän hallitus on kuitenkin leikannut kaikista näistä. Koulutus on esimerkiksi paras tapa vastata nopeisiin ja muuttuviin koulutustarpeisiin. Näiden päätösten seuraukset näkyvät nyt jopa nousukauden työvoimapolitiikana.

Virheeksi on osoittautunut myös, että Sipilän hallitus on merkittävästi vähentänyt ammatillisen työvoimapolitiittisen koulutuksen rahoitusta. Työvoimapolitiittisen koulutuksen määrät ovat romahtaneet vuoden 2015 yli 20 000:sta nykyiseen alle 5 000:een koulutusjaksoon.

Palvelut

Hallituksen ajaman aktiivimallin seurauksena juuri nyt koulutusta ja työuria edistävää koulutusta tarvittaisiin. Hallitus arvioi esityksessään aktiivimallin voivan kasvattaa toimeentulotukimenoja 10 miljoonalla eurolla ja asumistukimenoja neljällä miljoonalla eurolla. Kuitenkaan se ei ole pystynyt tähän mennessä selvittämään sitä, miten juuri näihin lukuihin on päädytty. Niiden todenperäisyyttä tai laskentakaavaa ei eduskunnan tietopalvelu ole saanut, eikä valtiovarainministeriö ole

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp Eriävä mielipide 1

tietoja julkaissut. Toimet ovat työllisyyden näkökulmasta olleet ei-toivottuja, koska tiedetään, että viimesijaisesta perusturvasta — toimeentulotuelta — työllistyminen on kaikkein vaikeinta, koska ihminen ajetaan tahtomattaan toimeentuloloukkuihin.

Hallitus on myös purkamassa pitkäaikaistyöttömien työllistymisen kannalta tärkeitä TYP-palveluita. Juuri toimivat, kuntien kanssa yhteistyössä tapahtuvat TYP-palvelut pidentäisivät työttöryhmiä ja loisivat pohjaa työkyvyn ylläpidolle, jota nousukaudella tarvitaan työvoimapolitiikkaa kärsivillä aloilla. Lisäksi hallitus on päätöksillään heikentänyt järjestöjen työllisyysmahdollisuuksia vähentämällä palkkatukirahoitusta.

Pitkäjänteisyys unohtettu

Hallitus on unohtanut työvoimapolitiikan pitkäjänteisyyden ja johdonmukaisuuden vaateen. Pahimman työttömyyden hetkellä se leikkasi TE-palveluista ja lopetti nuorisotakuun sekä nuorten aikuisten osaamishjelman käytännössä.

Hallitus on toimissaan heittänyt romukoppaan monia pitkäjänteisen työvoimapolitiikan työkaluja ja lama-aikana hyväksi havaittuja toimintamalleja.

Nouseviin työllisyyslukuihin pitää pitkän laman jälkeen suhtautua ilolla. Toisaalta työllisyysasteeseen kätkeytyy monia eri tietoja. Maaliskuun työvoimatutkimus kertoi, että parantuneesta työllisyydestä huolimatta eivät tehdyt työtunnit olleet alkuvuonna kuitenkaan lisääntyneet — vaan yllättäen vähentyneet.

Havainto saattaa kertoa työelämän pirstoutumisesta. Määräaikaisten työsuhteiden lukumäärä lisääntyy, osa-aikaisten työsuhteiden määrä lisääntyy — etenkin vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekevien.

Työllisyyden kuntakokeilu

Työelämän muutosten ja työttöryhmien tehokkaan pidentämisen takia sekä työllisyyden palveluketjujen kehittämiseksi asiakaskeskeisemmiksi on toteutettu valtion, kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken kokeiluja. Viimeisin, lyhyt kokeilukausi päättyi tämän vuoden loppuun mennessä. Kuitenkin sote- ja maakuntauudistuksiin kytketty kasvupalvelulaki on käsittelyltään kesken. Vaarana on jälleen poukkoileva lopputulos, joka ei ota huomioon suurten kuntakeskusten mahdollisuutta ottaa suurempaa vastuuta työllisyyspolitiikan käytännön toimista alueellaan ja yhteistyöpohjalta ylikunnallisesti.

Hallituksen väkisin ajamaa tilaaja-tuottajamallia työvoimapolitiikkaan ei ole osoitettu kansainvälisestikään työttömien näkökulmasta tehokkaaksi, ja muissa Pohjoismaissa mallista ollaan luopumassa. Meidän allekirjoittaneiden mielestä kuntakokeiluja tulee jatkaa ja panostaa erityisesti välityömarkkinoiden kehittämiseen, jonka hallitus on kokonaisuudessaan kehittämistyössään laiminlyönyt.

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp
Eriävä mielipide 1

Tasa-arvo

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa todetaan lyhyesti että: "Suomi on tasa-arvoinen". Viimeksi 14.5.2018 OECD:n tutkimustulos todistaa, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, joka on palkkatasa-arvossa OECD:n keskiarvon huonommalla puolella. Naisten palkka on 18,7 prosenttia pienempi kuin miesten.

Hallitus ei pystynyt kaudellaan toteuttamaan perhevapaa uudistusta. Niinpä OECD:n tutkijoiden havainto, jossa juuri parhaassa perheenperustamisessa olevien 24—35-vuotiaiden naisten palkkaero kasvaa, on huolestuttava. Suomessa äidit ovat useammin kotona ja alle 2-vuotiaiden päivähoitoon osallistuminen on vähäisintä Pohjolan verrokkivaltioihin vertailtaessa.

Sote-, maakunta- ja valinnanvapauslakiesityksillään hallitus on ajamassa yli 200 000 työntekijää, joista yli 90 prosenttia on naisia, palkkaharmonisointiin. Valtiontalouden kehyksessä olisi vastuullisesti lausuttava myös tämän asian hinta-arvio tasa-arvovaikutuksineen huomioiden viimeisimpien työtuomioistuimen päätösten ennakkotapausluonne.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon ja

että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa selvityksen, keneltä aktiivimalli on leikannut työtömyysturvaa, ja korjaa mallia siten, että kaikilla on mahdollisuus päästä laadukkaisiin ja yhdessä asiakkaan kanssa sovittuihin työuraa kehittäviin aktiivitoimiin, sekä lisää ammatillisen työvoimapolitiittisen koulutuksen resurssia.

Helsingissä 16.5.2018

Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Tarja Filatov sd
Ilmari Nurminen sd
Heli Järvinen vihr
Anna Kontula vas

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp
Eriävä mielipide 2

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 2

Perustelut

Eduskunta käsitteli muutama viikko sitten täysistunnossaan valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022. Tuohon mennessä hallitus oli sopinut omassa kehysriihessään, että julkisen talouden suunnitelmassaan se esittää muiden muassa työsopimuslain muutosta, jonka pääasiallisena tavoitteena on keventää työntekijöiden irtisanomisen ehtoja 20 henkeä tai sen alle työllistävissä yrityksissä. Samassa yhteydessä nousi esiin hallituksen taholta myös alle 30-vuotiaiden työehtojen heikentäminen. Hallitus perustelee tätä omaa esitystensä sillä, että se madaltaa työllistämisen kynnystä.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä ei jaa hallituksen näkemystä asiassa. Perussuomalaiset kannattaa toimenpiteitä, jotka edesauttavat yritysten mahdollisuuksia työllistää, mutta näidenkin toimenpiteiden tulisi olla tarkkaan harkittuja. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä vaatii, että toimenpiteitä tulee arvioida siltä pohjalta, missä määrin ne lisäävät työllisyyttä ja miltä osin ne vain heikentävät jo töissä olevien työehtoja. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä haluaakin tähdentää sitä, että jo työssä olevien työehtoja ei saa heikentää ehdoin tahdoin.

Toisaalta on totta, että tällä hetkellä keskeistä on luoda uusia työpaikkoja. Uudet työpaikat tuovat valtiolle lisää verotuloja, joten työllistäviä kasvuyrityksiä on syytä kannustaa. Tämän johdosta Perussuomalaisten eduskuntaryhmä onkin esittänyt omissa ehdotuksissaan Viron veromallin kaltaista verokannustinta, jonka avulla kasvuyritykset voisivat saada käyttöpääomaa yrityksen tuloksesta. Mallissamme pk-yritys, joka kahtena peräkkäisenä vuonna palkkaa vähintään kaksi uutta kokopäiväistä työntekijää ja jonka työntekijämäärän lisäys on vuosittain vähintään 10 prosenttia, on vapautettu yhteisöverosta niin kauan, kun se ei jaa omistajilleen osinkoja. Lisäksi haluamme heittää yksinyrittäjille pelastusrenkaan: työtilimallimme vapauttaa kirjanpidosta, yksinkertaistaa yrittämistä ja lisää toimeliaisuutta. Täten esitämme pienyrittäjien käyttöön yksinkertaistettua yritystoiminnan mallia, jossa pienimuotoisen yritystoiminnan harjoittaja vapautetaan tarpeettomasta byrokratiasta. Tähän pääsemiseksi edellytyksenä olisi se, että yrittäjällä ei ole hallitusjäsenyyksiä muissa yhtiöissä, hänellä ei myöskään ole useampaa yritystä ja yritystoiminnasta saatavat vuositulot olisivat korkeintaan 40 000 euroa. Uskomme ja luotamme siihen, että nämä mainitsemamme esimerkit tuovat maahamme enemmän toimeliaisuutta ja työtä kuin hallituksen esitykset, jotka polkevat työntekijöiden asemaa.

Lopuksi Perussuomalaisten valiokuntaryhmä haluaa vielä palata alle 30-vuotiaan työttömän, joka on ollut yli kolme kuukautta työttömänä, asemaan. Nyt hallitus siis esittää, että edellä mainitun kaltaisen henkilön voisi palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman perusteltua syytä. Vaikka lakimuutos olisikin määräaikainen, se heikentäisi yleisesti irtisanomissuojaa. Tällaisella ehdotuksella hallitus haluaa heikentää kaikkien alle 30-vuotiaiden oikeuksia työsuhteissa. Tämä kehitys on Perussuomalaisten eduskuntaryhmän arvojen vastaista toimintaa, koska Perussuomalaisten eduskuntaryhmä on puolustanut nimenomaan työsuhteiden pysyvyyttä. Tämä uudistus voi johtaa työvoiman väärinkäyttöön myös liiallisen työntekijöiden vaihtamisen vuoksi. Asia koskee samaten työntekijöiden yhdenvertaisuutta ja on tältä kannalta ongelmallinen, koska voi johtaa kaikkien alle 30-vuotiaiden työntekijöiden palkkaamiseen määräaikaisena. Esitykseen liittyy myös

Valiokunnan lausunto TyVL 5/2018 vp
Eriävä mielipide 2

määräaikaisuuksien ketjuttamiseen liittyviä ongelmia, jotka mahdollistavat työehtojen polkemi-
sen siinäkin tilanteessa, ettei määräaikaisuuksille ole aitoa perustetta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 16.5.2018

Rami Lehto ps